

Lavoslav France
P. n. Knjižnica Lj. de. za S. S.
Koroška c. 10
Dolan (v. v.)
Maribor

Politična v državi SES pavlačirana.

Politična lista: Celo leto K 120 — pol leta K 60 — štiri leta K 30 — Izven Jugoslavije: Celo leto K 150 — Inserati ali oznanila se zahtevajo po dogovoru; pri večkratnem inseriranju primeren popust. Upravništvo sprejema naročnino, inserate in reklamacije. — Telefon št. 220.

STRAŽA

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo

Posamezna številka stane 1 kromar.

„Straža“ izhaja v ponedeljek, sredo in petek. Uredništvo in upravništvo je v Mariboru, Koroška cesta št. 5. — Z uredništvom se more govoriti vsak dan samo od 11. do 12. ure dopoldna. Rokopisi se ne vračajo. — Nezaprte reklamacije so poštnine proste. — Telefon št. 220.

52. številka.

Maribor, dne 11. maja 1921.

Letnik XIII.

Svoboda v verigah.

Slovenski demokrat leži na smrti, osteli. Od volitev za konstituanto do občinskih volitev se je njegovo zdravstveno stanje znatno poslabšalo. In predno izdahne svojo grešno črno dušo in da ključce samostojnemu sinu, treba urediti svoje imetje. Med svojim večinom ukradenim imetjem je našel tudi svobodo, s katero se je nekdanji liko bahal. Svobode svojemu jetičastemu sinu ne more izročiti, umoriti pa je ne more, zato se je odločil dati jo v okove in jo poslati po svetu.

Že dr. Zerjav je vzel Slovence svobodo tiska, svobodo govorjenja in svobodo shajanja. Pod njim smo imeli manj svobode v tem oziru, kakor Hrvat in Kluenovi dobi. Sedaj je prišel še goriški begunec Baltič, ki bi naj zvest ostal svojemu ljudstvu ter mu služil doma, a ki rajši služi koruptnim demokratom, kakor svojemu stiskane-mu goriškemu ljudstvu.

Zaplenjeno!

V nobeni državi ni toliko politične svobode, kot v naši, pod sedajnim režimom. »Jutro«, od 1. majnika 1921.

Slovinci imamo že itak eno obznanano, takozvano komunistično. Sedaj smo še dobili specifično slovensko obznanano. Zgodovina ne bo nikdar pozabila, da so takrat, ko se je svoboda devala v verige, v Sloveniji vladali demokracije in samostojni. Kaj se je neki zgodilo pri nas, da je trebalo nova obznanane? Komunisti imajo že itak svoj nagobčnik, proti komu torej nova obznanana? Na Slovenskem se sploh ni nič zgodilo, da bi trebalo na novo daviti svobodo, razven da se je vsled izida občinskih volitev povečal pri demokratih in samostojnih strah pred našo — Ljudsko stranko.

Zanimivo je, da kazni ne bodo izvrševali sodni, nego politični uradniki. Sodišča še tudi demokratom dajanes pri nas niso dovolj koruptna, da sirsavno se je treba bati, da bo Grasselijev duh napravil svojo šolo. Vsled tega Baltič ne uja pred sodišča, nego ide pred svoje uradnike, ki so odvisni in od katerih se ne more pričakovati objektivne razsodbe.

Strašna, črna je reakcija, v katero nas vodijo demokracije in samostojneži. In pravijo, da še ni konec rabeljškemu poslu. Kmalu bo prišla tudi občinska svoboda v verige. Občina je sedaj preveč neodvisna od Baltičevih postreščkov in radi tega je treba, kakor je „Jutro“ od zadnjega petka pisalo, ustvariti „velike občine“, pri kojih bodo glavno besedo imeli državni škrieci in

Nova vlada še ne funkcionira. G. Ribnikar še ni hotel oddati socialne politike dr. Niki Zupaniču, ker še ni dogotovil svojega „dela.“ Dr. Zupanič se je užaljen vrnil v Beograd. Tudi drugi poverjeniki še niso vsi na svojem mestu, ker jim delo ne diši, ampak je samo zabavljanje. V krogih samostojnežev se bojijo, da bo Pašič sklepal z Jugoslov. klubom kak pakt, vsled česar bi se samostojnim onemogočila — svoboda izvozov in uvozov v korist privilegiranih posameznikov. Ako bi Slovenska ljudska stranka prišla spet na krmilo, bi zahtevala seveda najpoprej kaznovanje uradnikov kakor so:

kar bržkone pri radikalnih po dokončanem ustavnem vprašanju ne bo težko doseči.

Demokratski politični klub v Ljubljani je „obznanano“ odobril in vsled tega prevzel soodgovornost za reakcionarno vladino smer.

Včeraj najboljšje — danes za nič!

Po vseh slovenskih avtonomnih mestih so bili policajdemokrati tako tepe-

„V boj proti Jugoslaviji!“

To je danes na žalost najpopularnejše geslo, ki veže radikalece z izdajcami jugoslovanstva — z demokrati. Demokratska firma „jugoslovanstva“ je obledele v solnce srbstva in danes nima ta firma med „prečani“ nikake privlačne sile, kajti dvorezna politika, katero uganjajo policajdemokrati med „črno-rumeno zalego“ tostran Drine in med Srbijanci v starih in osvobojenih krajih, je odprla oči tudi tistim, ki so gledali v voditeljih demokracije valize oznanjevalce jugoslovanstva misli. Slovenski jedeesarji še sicer sanjajo o jugoslovanstvu, njih glasila — in to od častitljivega „Naroda“ preko bedaste-ga „Tabora“ do sangviničnega „Jutra“ — še vedno navdušujejo za jugoslovanstvo, ali vse to je teorija, ki še bo sirašila nekaj časa med nami, dokler je centralistična in velikosrbska praksa ne iztrebi za vedno.

Živela Velika Srbija! To je vzklik ki elektrizira danes slehernega Srba, demokrata in najsi je že sin Vojvodine, Bosne, Srema ali Srbije. Demokratska stranka je velesrbsko tesno, katerega maša količina slovensko-hrvatskega policajdemokratstva s svojim navideznim jugoslovanstvom ne more prekrvasiti. To smelo trditev nam dokazujejo najlepše shodi, ki se vrše po Sremu, Vojvodini, Bosni in Srbiji. Na teh shodih se hujska množice zopet jugoslavijo in njene zagovornike. A značilno je le eno, da vprizarjajo to akcijo velikosrbske misli ne samo radikaleci, marveč tudi demokrati. V nobo vpjoča in strašna je goljušija, ki se jo izvršili slovenski policajdemokrati nad našim ljudstvom, kateremu so pridrgovali o jugoslovanstvu tukaj v ožji domovini v času, ko širijo njih prijatelji med srbskim ljudstvom mrežnjo zoper nas — „ostanke povamprane Avstrije.“

Lajbžurnal velikosrbskega Pašiča poroča o zemunskem shodu sledče: „Nedavno se je vršil v Zemunu shod, na katerem se je razpravljalo o imenu „Kraljevina Srba, Hrvata in Slovenca.“ Zborovanju so prisostvovali vsi

ni, da so jim spodnešeni po teh zadnjih trdnjavah županski stolci. Prihiti še treba pri pogledu na zaslužni liberalni poraz, da je slovenski občinski volilni red policajdemokratom v prid zveržil bivši paša Slovenije dr. Zerjav. Slovenska policajdemokracija pri ljubljanski deželni vladi je še pridjala Zerjavovem občinskem volilnem redu razne dostavke, katerih namen in cilj je bil: zasigurati demokratom nadvlado v slovenski občini. Volitve v občinah Slovenije je izvršil Baltič s pomočjo izkjučno policajdemokratskih volilnih komisarjev. Na znotraj in na zunaj so učinili naši liberalci vse, da iztrgajo občine opoziciji in jih pobašejo v policajdemokratsko malho.

Drugim so jama kopali, samo so v njo padli in Ptuj je to jama že za grnil z izvolitvijo socialističnega župana. Za Ptujem čaka ista usoda vsa slovenska avtonomna mesta in tega fakta je sedaj strah demokrate. Ker imajo njihovi rekurzi proti mestnim volitvam kot cilj le zavlačevalni ma never in bo enkrat zagledala mestna javnost demokratsko politično nagošo, se je gospoda od JDS zatekla v „Narodu“ k novemu izgovoru — k reviziji občinskega volilnega reda po srbskem vzorcu. Ta občinski volilni red za Slovenijo, katerega so prekuhavali liberalni paše v svojih političnih loncih in mu pridjali vse mogoče JDS oevirke, ta jed se je prismočila za liberalne nose, zahtevajo zopetno revizijo liberalni kuharji sami.

Ko so bile razglašene občinske volitve v Sloveniji, je pisalo celotno napredno časopisje, da so demokrati oblagodarili majko Slovenijo z najmočnejšim in najbolj svobodnim volil-

zemunski in tudi drugi Srbi, ki so skupno protestirali proti imenu Jugoslavija. Zborovalci so sprejeli tozadevno resolucijo ter korakali nato iz Grand Hotela v manifestacijski povorki in s srbsko zastavo na čelu, po vseh ulicah zemunskih, „da na ta način dokumentirajo svoje narodno čuvstvovanje.“ — Treba si je zapomniti, da vodijo strankarski bratci slovenskih policajdemokratov pod srbsko zastavo borbo proti jugoslovanstvu.

Gospoda demokratska! Ali ne boste protestirali proti temu, kar se godi v Vaši sfranki?! Ali nimate toliko sile in discipline, da zabranite Vašemu glavnemu glasilu zasramovanje in omalovaževanje tiste Jugoslavije, za katero so se izjavili celo Sokoli ljubljanskega gnezda!?! Tudi skrajni napori in korekture sedanjega kurza ne bodo Vam več pomagale na konja. Mei Slovenci in Hrvati je policajdemokracija enkrat za vselej zaigrala, ona nima in ne bo imela Slovencev in Hrvatov nikdar v svojem okrilju, ker je na sramoten način izdala pravo, iskreno in pošteno jugoslovanstvo.

Boj za pravo jugoslovanstvo se razvija na celi črti. „Protidržavni“ elementi se borijo za moderno, pravno, gospodarsko in socialno pravično urejeno državo, v kateri naj bi vladala sloga med plemeni in vsestranska zadovoljnost celokupnega naroda. Policajdemokratska klika „jugoslovanstvi državotvorcev“ pa se zbira v taboru reakcije, nasilja in nepoštenosti.

V boju proti Jugoslaviji se odlikujejo tudi neštevilni pristaši demokratske stranke, ki je padla v očet hrvatskega in slovenskega ljudstva. To važno činjenico si bomo zapomnili. Naš boj, napovedan ciljem policajdemokracije, bo neizpros. Mi se ne bomo uklonili nikdar, čeprav nas plašijo z „obznanano“ tudi v Sloveniji. „Mi gremo naprej, mi streli.“ V boj za demokratsko (ne policajdemokratsko) Jugoslavijo vsi, da nam zasije zarja neoviranega napredka, socialne, kulturne in gospodarske enakopravnosti!

nim rečem. Kar je bilo pred volitvami najmodernejšje, najboljše in najbolj svobodno, to je sedaj za nič, se mora revidirati in popraviti, ker se je izkazalo kot smrtni štrup za politično moč policajdemokratov.

Naj revidirajo in zavijajo demokrati občinski volilni red, kakor hočejo, ljudske sodbe in obsodbe nad liberalnimi pašami in koritarji ne bodo mogle zaježiti ali predrugačiti. Naše slovensko ljudstvo je pognalo državne in narodne škodljivce iz politično okuženih demokratskih vrst in slovenskih občin, izpljučilo pa bo policajdemokratsko kliko iz Beograda in Ljubljane pri prihodnjih državnoborskih volitvah.

Državni izdatki se vedno bolj množijo.

Finančni minister K. Maučič je ugotovil, da bo proračun prošlega leta izkazal primanjkljaja za 2 milijardi, ker ne plačujejo redno vsi davkoplačevalci predpisanih davkov. Uverjeni smo, da pri nas v Sloveniji ni zaostankov. Dolžnost delegata za finance v Ljubljani bi bila, da uradno sam poda izjavo, če tudi Slovenijo za dene ta ožitek finančnega ministra.

Ker si prizadeva finančni minister, da bi napravil red v financah, ga opozorimo za danes le na eden slučaj izdatkov, ki so ogromni. Takih slučajev je pa gotovo več v državi, zato ni dvoma, da bi se dalo marsikaj štediti na tem polju. V mislih imamo zlasti varstvene organe. V državi je mogoče nastopiti le dvojno smer: če smo militaristična država, in to smo, tedaj se ni treba čuditi

velikanskim stroškom za vojaštvo. To likih bremen za vojaštvo davkoplačevalci ne bodo zamogli trajno prenašati, zlasti ne, ker nas tarejo še neznosna bremena, ki so nastopila še le sedaj kot posledica vojne. Poslari kot zastopniki ljudstva bodo morali reči vladi: Do tukaj in nič dalje! Država se bo vendar morala gospodarsko konsolidirati; dokler bo pa militarizem tako v cvetu, kakor sedaj, ne bo mogoč gospodarski razvoj in na predek.

Če bi ne imeli toliko vojaštva, bi nam bila umljiva organizacija varstvenih organov, to je žandarmerije in državne policije. Na neki način se mora skrbeti v državi za red in mir. To stoji in se ne da spodbijati. Toda kar je preveč, je preveč in presega daleč naše gmotno stnaje. Trdimo z nurnim srecem, ker nam bo to vsakdo pritrdil, da ne potrebujemo poleg vojaštva tolikega aparata žandarmerije in državne policije. Ti stanejo državo ogromne stroške. Le primerjajmo samo v Sloveniji. Pred vojsko smo imeli na celem teritoriju Slovenije, torej tudi v okupiranem slovenskem ozemlju, vsega skupaj 7 oficirjev žandarmerije. Danes jih štejeemo čez 50, približno 56 oficirjev. Kar je poprej opravil stražmojster, to izvršuje sedaj že kak major. Kaj je n. pr. potreba v Slovenjgradeu enega majorja in še ednega oficirja? To so nepotrebni stroški za državo.

Se bolj očitvidna je ta razlika v mestih, kjer imamo povsod že državno policijo.

V Mariboru je opravljalo pred vojsko nekaj nad 30 policajev varstveno službo, med vojsko jih je bilo celo samo 17. Danes imamo v Mariboru približno 180 stražnikov, policijskih uradnikov in detektivov. Nočemo staviti primere med varstvenimi razmerami v Mariboru pred vojsko in sedaj, nočemo naštevati raznih dejstev glede vzdrževanja reda po mestu nekdanj in sedaj, ker bi s tem mogoče le nekoliko razburili šefa policije, toda povdarjati moramo, da je bil poprej vzoren red. Kakor v Mariboru, je tudi v Ptuju in v Celju, kjer je nad 80 stražnikov. V Ljubljani je cela četa varstvenih organov. Zakaj taki stroški za državo, ko vendar ni treba tolikega aparata. Odkrito povemo, da se že skoro sramujemo zapisati te podatke, ker nam bo vsak kulturni človek, če to zve, očital, da smo navaden „Polizeistaat“, ne pa svobodna Jugoslavija.

Priporočamo toraj to panogo državne uprave v študij finančnem ministru; našel bo to nezdravo stanje kakor pri nas tako tudi po celi državi.

Politični pregled.

KRALJEVINA SHS.

Prva seja konstituante, ki se je vršila po velikonočnih počitnicah s. t. m., je bila dokaj klavrna in bolj formalnega značaja. Zbralo se je zelo malo poslancev in nastopili so trije govorniki kot kritiki svojih poslaniških kolegov, ki so govorili proti vladnemu ustavnemu načrtu pred prazniki. Zelo važna in glasovalna seja konstituante bo v četrtek. Na tej seji se bo odločil ali Pašičev obstanek ali pašec.

Naš notranji minister Draškovič bi rad na vsak način odložil svoje ministrovanje. Vedno prosjači, da ga naj zamenjajo, a vse zaman. Ako bi g. Draškovič res tako rad zapustil ministrski stolček, bi kar sel brez prosjanja za zameno, ki je vse kakor sumljiva v očeh nedemokratske javnosti.

Gospoda krog beogradske vladne mize misli sedaj enkrat obračunati z Radičem in njegovim štabom. Začetek nastopa proti Radiču je prepoved njegovega binškošnega zborov-

vanja, na katerem je baje namenil v Zagrebu proklamirati svojo seljaško republiko z lašno ustavo. Za prihodnje bodo prepovedani vsi Radičevi shodi. Vlada se bo lotila tudi Radičevih poslancev, katere bodo najprej pozvali, da pridejo v konstituantno, ako se bodo zoperstavili temu povabilu bodo njihovi mandati izročeni v razveljavljenje.

Glasom rapalske mirovne pogodbe bi morala Italija v določenem roku izprazniti Dalmacijo in nam prepustiti Baroš kot edino luko v Kvarnerskem zalivu. Toda Italija se te pogodbe ne drži in hoče izsiliti posebne gospodarske ugodnosti ali pri vilegije, potem bi se le izprazniti zasedene kraje. Italija zahteva n. pr. pravico neodpovedljivega ribjega lova na celi naši morski obali, zahteva za Zadar, katerega nam je izrgala iz našega telesa, popolno svobodno trgovino po naših krajih, kar bi imelo za posledico, da si odpre vrata v Jugoslavijo za svoboden izvoz laških vin in južnega sadja. Vprašanje je, ali bo imela naša sedanja vlada toliko moči, da se bo uprla držnim laškim zahtevam!

NEMCIJA.

Nemčija bo baje sprejela za vezniške predloge v ožgled vojaškim pripravam Francozov za zasedbo Poruhija. Francosko vojaštvo je zasedlo ob francosko-nemški meji vse vojaško važne točke, kjer kar mrgoli francoskih čet.

SLEZIJA.

Kraje, katere so zasedli Poljaki do Korfantiyevje črte, jih tudi drža. Iz zasedenih krajev so prepodili francoske ter italijanske vojake in sedaj se z vso naglico vrjujejo na črti, do katere so se polastili Slezijske. Nemci ostro protestirajo proti zasedbi pri vseh ententnih državah, ki pa niso doslej še nič ukrenile napram Poljakom. Poljaki so vporabili za svoj vpad v Slezijsko spor med Nemci in ententariji in je večinsko ter merodajno mnenje zaveznikov gotovo na strani Poljakov.

Radi pri spopadih v Gornji Slezijski ubitih Francozov in Italijanov so poslali Poljaki obžalovalne note v Pariz in Rim in s tem kesanjem na papirju se že bodo zadovoljili Italijani in Francozi; Poljakom bo ostala zasedena Gornja Slezijska.

TURCIJA.

Turki so začeli v Mali Aziji zopet z ofenzivo in zasedli Bogadji, 35 km od Balikehira.

Politična poročila.

p Naziv države. V časopisju cele države se polemizira za in proti Jugoslaviji, istočasno pa utemeljujejo srbski listi obstoj sedanjega naziva „Kraljestvo Srba, Hrvata i Slovenaca.“ Celo „Slovenski Narod“, ki se v svoji žurnalistični častitljivosti vedno nekoliko pozno loteva aktualnih problemov, je v uvodniku 104. številke posvetil temu vprašanju precejšnjo pozornost. In čeprav se vsi liberalni listi zavzemajo za Jugoslavijo, ne bo ta okolnost v resnici prav nič spremenila, ker Pašičeva vlada, v kateri sedijo srbski demokrati, ne bo nikdar pripustila, da bi se imenovala država — Jugoslavija. Ob priliki glasovanja o ustavnem načrtu bo že prvi člen vladnega načrta, ki govori o nazivu, onaj staljši Pašiča. Trmoglavost srbskih politikov bo povzročila še marsikaj, kar našim liberalcem ne bo ravno ugajalo. Eno je gotovo: boji za in proti Jugoslaviji bo pokazal, koliko moči in odgovornosti poseduje „jugoslovansko“ pobarvana stranka vele srbskih šovinistov.

p Oster kurz na Hrvatskem. Kakor že znano, se je vršil v zagrebškem (mestnem) občinskem svetu ne ljub incident. Voditelj hrvatskih seljakov, Stjepan Radič, ki je bil izvoljen tudi v zagrebški občinski odbor, se je pred par dnevi pojavil nenadoma v posvetovalni dvorani ter zahteval besedo. Kljub temu, da Radič predpisane prisega ni položil, mu je župan dr. Heinzl dal besedo. Razvila se je burna debata, v kateri so imeli glavno besedo zajedničarji, katerim so nasprotovali v malem številu

zastopani demokrati. Govorili so: Radič, dr. Srkulj (zajedničar), dr. Politeo (neodvisni socialisti) ter demokrati dr. Juriša in Siebenstein. Ker se je v tej seji žalilo dinastijo in govorilo „proti državi“, bodo vsi mestne zastopnike, ki so se toozirno pregrešili, izročili sodišču. V Beogradu bo imunitetni odsek še enkrat prenesel vprašanje mandatov Radičevim poslanecem.

Občinske volitve.

Izid v konjiškem okraju:

Vseh odbornikov	434
Slov. ljudska stranka	321 to je 74%
Nasprotni	113 to je 26%

Izid v ljutomerskem okraju:

Slovenska ljudska stranka	35 občin
Samostojna kmečka stranka	17 občin
Ena občina polovico SLS, polovico SKS.	

Dnevne vesti.

d Kaka je prošlost sedanjih predsednikov posameznih pokrajinskih vlad v naši kraljevini, ki ječi pod policajdemokratsko samostojnim režimom, ugotavlja včerajšnji „Slovenec“ ko piše v uvodniku: Sel ljubijanske vlade dr. Baltič je bil policist na Crni gori v avstrijskih časih, hrvatski ban Tomljenović je divjal s svojim avstrijakantvom v Liki, bosanski predsednik dr. Gjurgjević je ostareel v mažarstvu, a dalmatinski Desnica je kot avstrijakantski avditor so dil na Crni gori čez smrt in življenje svojih srbskih bratov. Res dična družba samih bivših avstroogrskih „Scharfrichterjev“, ki so danes postali najbolj državotvorni jugoslovanski elementi, seve, v očeh naše policajdemokracije, ki si še ni utegnula vzgojiti tako preizkušanih policistov kot rajna Avstro-Ogrska.

d Kake nove „Obznane“ bodo zopet skovali v beograjski policajdemokratski kovačnici, ker sta odpetovala v Beograd slovenska obznanaia Ribnikar in dr. Ravnihar. Po povratku naših poverjenikov iz Beograda nam bo zopet zasijala kaka nova zvezda „svobodne“ obznane, da bo lahko potem „Jutro“ zopet pisalo kot za letošnji prvi maj: V nobeni državi ni toliko politične svobode kot v naši kraljevini pod vladjo policajdemokratov.

d Naš razglas o SLS zmagi pri občinskih volitvah nič kaj ne prija JDS ušesom. Liberalci so sedaj na videz tolažijo in pisarijo po svojih listih, češ, dosedaj so bile do mala vse vdeželске občine v klerikalnih rokah, kar je pomenilo 100%, sedaj so pa dobili klerikalci kvečjemu 55% vseh občin — torej nazadovanje. Za Slovensko Stajersko vemo, da je bilo pred prevratom veliko, osobito mestno okoliških občin v nemških ali nemškutarških rokah. Po prevratu se je odstavilo nekaj nemškutarških županov, a ne vseh in namestilo župane z gerentii, ki so bili sicer Slovenci, nikakor pa ne klerikalci. Nobče pa so napredne stranke že pri volitvah v konstituantno ubile klerikalnega zmaja in zdaj se je dvignil ta črni kadaver zopet in odvzel napredni Sloveniji kar 55% občin po priznanju „Naroda.“ Malo čudna ta JDS tolažba!

d Samostojni pokorno plešejo po vladni polki v Beogradu in v Ljubljani. Dežja in snega je bilo dovolj zadnje tedne, izvoznice so kar polzele v globoke žepe samostojnih poslancev, nebo se je zjasnilo, deževje izvornit je nehalo, ker je že dovolj žepne močrote za samostojne izvoznice, finančni minister Kumanudi je zopet dovolil izvoz prehrane iz Jugoslavije. Sedaj ko je po dolgi zaprtiji dovoljeno izvažati iz naše države tudi drugim, ne samo samostojnim poslancem, bo prinesel „Kmetijski list“ debelo tiskano obvestilo: „Samostojni poslanci zopet izposlovali prosti izvoz prehrane.“ — Samostojni so že kupljeni za centralistično ustavo z večtedenskim dežjam izvoznice, sedaj še moramo nasiti s kako milijardo južnosrbske (Turke), da si izprosimo žegen centralizma!

d V pomislek. „Srpska Zora“, tro bilo Srpske stranke, piše: „Samo v Srbiji bo zasigurana možnost hrvatskega in slovenskega preporeda v narodnem, zdravem smislu. Samo v Srbiji se bosta hrvatska in slovenska mentaliteta zamogli rešiti črno-rumene mentalitete, ki ju je dosedaj zastrup-

ljevala. Prvi predpogoj je: edinstvena kraljevina Srbija, v kateri bodo Hrvatii in Slovenci — ako se smatrajo kot poseben narod — zamogli razvijati v popolni svobodi svojo narodno individualnost. Zakoni logike, zgodovine in morale zahtevajo, da se naša država nazove kraljevina Srbija. V te, državi naj palopa srbska rdeča-modrobela zastava, ker edino ona nam je prinesla svobodo in ujedinjenje.“ — To naj si zapomnijo tisti, ki zahtevajo edinstveno državo v Cokorilovem smislu, da pozneje ne bo neljubih razočaranj. Sicer pa se itak bliža bankerot jugoslovanstva...

d Za jugoslovanstvo. V beograjskem neodvisnem listu „Novosti“ je priobčil dr. Milan Grudič zelo stvaren članek, v katerem razpravlja o vprašanju naziva države. Grudič je mnenja, da je jugoslovanstvo, ozir. „Jugoslavija“ sinteza srbskega, hrvatskega in slovenskega imena, sinteza naših nacionalnih čuvstev, istočasno pa je antiteza „Velike Srbije“ in „Velike Hrvatske.“ V naši državi se borite cirilica in latinica za prvenstvo. Mi Srbi, tako pravi člankar, od klonimo to borbo najlepše na ta način, da zavrzemo cirilico in sprejmemo latinico, kar bo našemu narodu le v korist. Naravno, da tega storiti ne moremo naenkrat, ali treba nam je pogojev, da bomo to idejo z uspehom uresničili. Jugoslovanstvo je najpopolnejša oblika narodnega in državnega edinstva.“ — Dozdeva se nam, da je ta članek glas vpijočega v pušavi. Zares, dr. Grudič je med Srbi bela vrana!

d Vlada proti Jugoslaviji. „Obzor“ poroča: V vladnih krogih so odločili, da ostane državni naziv „Kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev“ kljub vsem protestom in predlogom neizpremenjen. Dr. Korošček predlog za naziv „Jugoslavija“ je torej propadel. Od strani demokratske stranke se na splošno ne opaža proti zaključku vlade nikakega odpora. (Lepi „Jugoslovani!“ Op. ur.)

d Novi naziv za Vojvodino. Subotički „Neven“ piše: Dosedaj so nam znane: „bivša“ Srbija, Velika Srbija, Nova Srbija, Stara Srbija in Južna Srbija, sedaj smo še pa dobili „Severno Srbijo“, kakor naziva Vojvodino novosadski „Dunav“. Kmalu bodo prekrstili Bosno, Liko itd., v „Zapadno Srbijo“ in Velika Srbija bo dovršena stvar. Da, da, tako je, ker jim smrdi — Jugoslavija!

d Policajdemokratske obznane za čenejo v Sloveniji vedno najprej braje po jeziku ter rodu, potem šele Nemce in javno dokazane nemškutarje. Za mariborsko delavnico južne železnice je bil do danes najbolj nevarni kotel protidržavne brozge Muta, kjer je nagromaden Nemcev in nemškutarije vseh stopinj. Vsa ta mutska nemškutarija se je doslej skrivala pod plašč „Freiwillige Feuerwehr in Hohenmaunten.“ Šele sedaj je ljubljanska

deteljiča Baluš-Ribnikar — Ravnihar zavohala to germansko gnezdo pod firmo nedolžne požarne brambe in razpustila „Freiwillige Feuerwehr“ na Muti. Ko bi ljubljanska policajdemokracija iz deželnega dvorca posvečala več obznanske pozornosti ti obmejni nemškutariji, ne pa namišljenim protidržavnim elementom iz slov. vrst, bi bila naša meja napram Avstriji malo bolj trdna v narodnem in v državnem oziru, kot je pa sicer.

d Kako držijo policajdemokratske groznje? Našim čitateljem je še gotovo v spominu gonja celjskih liberalcev proti župniku v St. Petru v Savdolini. Celjski policajdemokrati so na hujskali nekaj Sempeterčanov, da so tožili dr. Jančiča pri mariborskem ordinarjatu in pretili, da prestopi 75% Sempeterčanov v pravoslavje. Koliko so bile vredne te demokratske samostojne groznje, nam daje na to vprašanje odgovor izid občinskih volitev v Sent Petru: SLS 144 glasov (10 odb.) združeni samostojni in socialisti pa 87 glasov (6 odb.). Celjska „Nova doba“ nam naj sedaj pojasni, kje je onih 75% Sempeterčanov, ki so za premetitev dr. Jančiča in za prestop k pravoslavju?

d Volilna sleparstva samostojnežev iz Veržeja smo prejeli: V naši tržki občini se že dalje časa pravdomo zaradi občinskih šum in pašnikov. To pravdanje so izrabili samostojnežiter, raztrobili, češ, stari občinski od-

bor je zakrivil ta spor. Treba samo, da niti eden ne sme priti v odbor in vsi spori bodo poravnani. Preslepljeni in zlegani ljudje so sli samostojnežem na hmanice in so voliti s samostojnežem. Sedaj pa bomo videli, kako bodo samostojneži držali svojo obljubo. Upamo, da bodo sedaj imeli zaslepljenca vsega dovolj, dovolj pašnikov, stelje drv. Samostojneži, na delo!

d Volitve v senici bajonetov. Iz Brebrovnika se nam poroča: Dne 4. majnika t. l. so se tudi pri nas vršile občinske volitve. V tem volilnem boju so se proti naši Slovenski ljudski stranki združili vsi naši nasprotniki, kot samostojneži, demokrati, socialisti, komunisti itd. ter si izmislili novo stranko pod imenom „Jugoslovanska demokratska samostojna delavska stranka“. Da bi si zasigurali zmago, so si naročili dva orožnika in tako so se pri nas vršile volitve v senici bajonetov. Toda pomagalo ni nič, ne laži, ne obljube in tudi ne bajoneti. Od 160 oddanih glasov je dobila naša Slovenska ljudska stranka 133, nasprotna pa borih 27 glasov. Po vodi so splavali vsi lepi upi naših nasprotnikov. Našim kot skala trdnim možem pa vsa čast!

Hajdina tik Ptujja nima v občinskem odboru nobenega centralista, če ravno so prihajali agitatorji iz mesta priporočati staro liberalno blago. Preležano blago gre prehitro v franže, to vedo tudi Hajdinčani-odborniki, ki so vsi avtonomisti.

d Volitve ptujškega župana razveljavljena? Vlada je razveljavila izvolitev socialista Lozinška ptujskim županom. Listi poročajo, da se bodo vršile nove volitve čez nekaj dni. Nemškutarstvo misljenje novega župana je prišlo demokratom ravno prav, sicer bi ne bili našli povoda za razveljavljenje njegove izvolitve. Ako pa misljo policajdemokrati, da bo v Ptujju županoval njihov eksponent, se zelo motijo, ker bo opozicija z gotovostjo preprečila nakano vladne stranke. Rekurzi in razveljavljenja so v teh pasjih dnevih policajdemokratske „svobode“ tista uborna sredstva, ki naj bi političnim mrtvecem pomagala na konja.

d Razpustitev zagrebškega občinskega odbora. Dogodki v zadnji seji zagrebškega občinskega sveta so napravili v Beogradu velik vtis. Vlada hoče na vsak način preprečiti vsako obnovitev takega škandala in ni izključeno, da bo razpustila odbor, ter imenovala vladnega komisarja.

d To je gospodarstvo! V Fijhar-čezglaku (Baranja) se nahaja posestvo bivšega nadvojvode Friderika, ki je prešlo v državno last. Finančno ministrstvo je pred enim mesecem poverilo vodstvo teh posestev nekemu Sokiču, absolventu nižje poljeprivredne šole. V centralnem uradu tega posestva sie nameščeni že dalje časa dve mladi kontoristki iz spoštljive rodbine, ki pa nimate staršev in vzdržujeta s svojo plačo že priletno babico. Sokiču je ena izmed omenjenih že na prvi pogled zmešala pamet in upotrebljavaj je vsa sredstva, da bi si jo pridobil. Tako n. pr. je pozn v noči pozval potom sluge v pisarno, kjer naj bi dovršila neko delo. Ker je bil namen prozoren, ni prišla in to ga je razljutilo. Dne 26. aprila je dal zavoriti obe sestri v svoje stanovanje in sicer vsako posebej, nato pa je moral obe zaslišati sodnik Stoja iz Darde. Po zaslišanju, ki je trajalo do polnoči, so se odstranili preiskovalni organi, sestri pa ste oštali še nadalje v svojih zaporih. Po polnoči je prišel Sokič v sobo gđin R. in zahteval, da naj se mu uda. Pri tem je prišlo med njima do borbe, kričanja itd. V svoji zdivjanosti je pograbil Sokič ubogo dekle za lase ter ga vrgel z brutalno silo ob tla. Njena sestra F., ki je slišala ves krik, je skočila iz I. nadstropja. Težko si je poškodovala hrbtenico in tudi možgane. Grofa Bobrinskega je ta dogodek tako pretresel, da je nevarno zlolel. Sokiča so odvedli v somborski zapor, ubogi devojki pa v Pečuh. Oblast prikriva ta hrastičen slučaj na vse načine. Ako hoče kdo telefonirati, mora vsebino pogovora navesti že vnaprej, sicer se ga ukine. Ta Sokič je svoječasno dal aretirati ravnatelja Stetinera in Theinerja in ju dolžil, da sta defraudirala milijonske svote. Istotako je Sokič interniral par tednov soprogo pobeglega tajnika, obtožil pa je in-

lovadni tečaj v telovadnici č. šolskih sester. Vsak krožek okrožja naj pošlje na tečaj najmanj dve telovadkinji. Javi se naj okrožju takoj, koliko udeleženk bodo poslali krožki na tečaj in če želijo, da se jim preskrbi opoldne tudi obed. Vabljeni so na tečaj tudi krožki, ki ne pripadajo mariborskemu okrožju.

o Mariborski orliški krožek ima redno vsake štirinajst dni v sredah ob 7. uri zvečer v telovadnici č. šolskih sester dekliški večer. Opozarjajo se na to članice krožka!

Narodno gospodarstvo.

g Pozor pred železnim drobižem! M zadnjem času je lahko vsakdo opazil, da je bilo kar naenkrat izvanredno veliko staroavstrijskega železnega drobiža v prometu. Te množice železnine kot plačilno sredstvo so bile pač znak, da bo ta drobiž zadel kmalu — smrtni udarec neveljavnosti od strani finančne oblasti. Res, ljubljanska finančna delegacija že objavlja, da je avstro-ogrski železni drobiž neveljaven kot plačilno sredstvo in se tudi ne bo zamenjal. Državne blagajne ga odslej tudi ne bodo več sprejemale, ker so ga že iztrosile med ljudstvo. Naredbe o neveljavnosti denarja pridejo v naš kraljevini kar tako čez noč, da so oškodovane bolj proletarske mase, med tem, ko se potegnejo vsi velekapitalistični denarni zavodi vedno pravočasno iz povodnji denarne izgube, ker imajo svoje dobre znanke pri najvišjih finančnih mestih. Tako se postopoma pri nas pod režimom policajne-mokracije, ki zna ščititi pred izgubo samo bankirske velekapitaliste, proletarske mase pa so jej deveta brigada.

g Zopet novi davki. V finančnem ministrstvu se izdeluje naredba, da se vpeljejo novi davki v višini 20 % vrednosti na brošure, lepake in celo na inserate. Ti novi davki bodo zopet našo Slovenijo najhuje zadeli, kajti

tam dolgi v Macedoniji ne poznajo ne brošur, ne lepakov in tudi ne inseratov. Ali ni torej naš klic po avtonomiji Slovenije upravičen? Le kak zaranen samostojnej je še v stanu kaj takega zanikati!

g Veliki semenj v Ljubljani. V dnevih od 13. do 24. junija se bo vršila v Ljubljani veliki semenj, na katero se opozarjajo trgovski, obrtniški in industrijski krogi. Prijave je nasloviti: Ljubljanski veliki semenj, Ljubljana, Turjaški trg 6.

g Dražba konj. Pri glavni carinarni v Mariboru se bodo dne 14. maja 1921 ob 9. uri dopoldne prodali na javni dražbi 4 zaplenjeni konji.

g Cene na jugu naše države. V Beogradu stane 1 kg govejega mesa 9 dinarjev, svinjetine 11 dinarjev, jag njevine 10 dinarjev, teletine 10 dinarjev, masti 10 do 11 dinarjev, špeha 10 do 13 dinarjev. 1 kg krompirja stane 3 dinarje, liter mleka 2½ dinarja (v Mariboru stane 5 do 6 K) in 1 jajce stane 50 do 60 par. V Skoplju stane 1 oka (1¼ kg) pšenice 2.65 dinarjev, rži 1.85 dinarjev, ovsa 1.30 din., ječmena 1.50 din., koruze 1.50 din., moka 3.20 din., fižola 2.30 do 3.20 din., sladkorja 14.50 din., govejega mesa 13 din., svinjetine 14 din., masti 15 din. In špeha 14 din. Kubik-meter drv stane 100 din.

g Žitne cene v Somboru. V Somboru se plačuje pšenica po 980 do 990 K, koruza po 410 do 420 K, oves po 385 do 391 K. — V Vukovaru je pšenica po 1900 do 1920 K, koruza po 400 do 410 K, oves po 380 do 390 K — za 100 kg.

g Vrednost denarja. Ameriški dolar stane 133 do 134 naših kron, za 100 nemških mark plačaš 212, za 100 avstrijskih K 23 do 23½ naših K, za 100 čehoslovaških K 192 in za 100 laških lir 475 do 480 jugoslovanskih K. Vrednost laške lire je zelo padla.

Dopisi.

g Guštanj. Novi gerent. Meseca aprila t. l. se je na zahtevo vlade preimenoval občinski svet v Guštanju in izpremenila oseba gerentova. Na podlagi izida volitev v konstituanto je dobila SLS mesto gerenta in 5 zaupnikov, JSDS 6 zaupnikov, NSS in JDS pa po 1 zaupnika. Gerentom je imenovan domačin, ugledni g. Fr. Kotnik, nadzornik južne železnice v pokoju. Razrešeni gerent g. Franjo Lečnik, posestnik in gostilničar, ima pa na izrecno zahtevo SLS še nadalje pričko, da svoje skušnje uveljavlja kot sosvetovalec v prid občinskega gospodarstva. Oba gg. Lečnik in Kotnik sta v ta boru SLS. Zato nam je uganka, kako je mogel nepoznan dopisnik zlorabiti „Stražo“ ter izliti v 49. številki „Straže“ svojo osebno mržnjo na g. Kotnika, ki je mož brez peg in madežev v narodnostnem oziru. Dopisnik sumničljivo njegovo narodno zavest, ga napada radi njegovih otrok ter mu nazadnje očita častihupje in koritarstvo! Gospoda Kotnika ni treba zagovarjati. Dobro blago se samo hvali. Vsak kdor pozna tega moža, bo z ogorčenjem obsodil tako nesramno natolcevanje. G. razrešenemu gerentu pa damo na znanje, da g. Kotnik ni iskal gerentstva in se ni trudil za to mesto, ampak se je udal želji vlade ter sprejel nehalno službo občinskega gerenta. (Opomba uredništva: G. Kotniku smo delali krivico. Dopisnika, ki nam je poslal dotični dopis, pozivamo, da se sam opraviči pri g. Kotniku.)

Sv. Andraž v Slov. gor. Znano je, da naši samostojnejši niso ravno najbolj pobožni ljudje. Preglasili so pasjo vero za svojo, v Beogradu zahtevajo kancelaragraf, navdušujejo se za brezversko šolo, kolujejo „hudičeve farje“. Toda če treba preslepiti nerazsodne volilce, znajo tudi pobožno zavijati oči in se delati, kakor bi bili največji svetniki. Posebu smo to

opazili na dan občinskih volitev. Pri sv. Andražu imamo nadučitelja, ki ob nedeljah in praznikih Gospodovih ne prestopi cerkvenega praga. Pač pa ob raznih „narodnih“ praznikih. Seveda, Boga častiti je tem ljudem poniževalno. Ni pa jim poniževalno častiti umrljiva ljudi. Na dan občinskih volitev pa so nas g. nadučitelj začutili naenkrat tako pobožnost v svojem srcu, da so šli celo k šmarnicam! Pa ne da bi se postavili kje tam zadi pod kor, ampak čisto na prejšnjem mestu „tercijalke“ so se uvrstili, da bi jih vsi videli, da „niso zoper vero“. Mi, ki smo bili bolj zadi, smo se vse zavzeli, ko smo videli, da nas sam nadučitelj hoče prekositi v gorečnosti. — G. nadučitelj, koliko glasov pa ste pridobili pri volitvah s svojo hinavščino?

Novejše.

Cela Slovenija je ob priliki občinskih volitev z ogromno večino odklonila centralizem. Na Kranjskem izkazuje dosedanj izidi silajno zmago SLS, ki je dobila absolutno večino v 155 občinah. Ako pomislimo, da so doslej znani izidi samo iz 235 občin in da je SLS dobila še v 31 občinah relativno večino, je to velikanski uspeh. SLS ima na Kranjskem v rokah dve tretjini, združeni nasprotniki pa samo eno tretjino občin.

V Nemčiji se je sestavila nova vlada sledeče: Dosedanji državni minister za finance dr. Wirth je zasedel mesto državnega kancelerja. Po njegovem predlogu so bili imenovani nastopni ministri: zakladni minister Bauer, notranje zadeve dr. Gradnauer, deželno gospodarstvo R. Schmidt, pravosodje dr. Schiffer, vojna Gester, pošta Giesbert, promet Groener, delo dr. Braun, prehrana dr. Herges. Zunanje zadeve bo začasno vodil kanceler dr. Wirth.

Ceno kupite moške hlače dobre kron 120—, 190—, 230—, moške spodnje hlače K 80— in 88—, srajce pisana ali bela K 120—, 145—, 170—, hlačevina 126 cm široka 1 m K 70— do 148—, plavotisk, lep, 1 m K 40—, 45—, 48—, oksford, dober 1 m K 40—, 46—, rujavo platno 1 m 34— do 40—, šifoni, fini 1 m K 42— do 50—, predpasniki za ženske K 58—, 66—, 72—, 85—, glavni robci, lepi 4 K 30—, 36—, 42—, konjske štrange 1 par K 24—, 30—, 38—, 44—, uzde navadne in pletene K 15—, 17—, vrvi za perilo, zidarje, tesarje in seno; dežni-gumi plašč, angleški kron 1120—, žamet rižast, črn, rujav in zelene barve za moške obleke 1 m K 130— do 145—, toaletno milo, žepna zrcala, britve, nože, trake za čevlje, cigaretna papirčke, vse vrste krtač, lasne igle, glavnike in raznega drugega blaga v zalogi

Alojzlj Gnušek, Maribor, Glavni trg št. 6, Slovenija. 65

URE vsake vrste se sprejemajo v popravilo. Zaloga ur, zlatnine in srebrnine. Kupujem srebrne krone, dvekrone novce, srebrne goldinarje itd. 10—10

Jan Ignacij, Maribor, Grajski trg (v gradu).

Srebrne krone, srebrne dve- in petkronske novce, srebrne goldinarje, staro zlatnino in zlatnike kupuje

Avgušt Wapper, zlatar, Maribor, Stolna ulica 1. 242

Hiša, solnčna lega, z vrtom ali brez vrta in hleva se prodaja. Ob Bregu 24, Maribor 3—3 239.

Klobuke, čevlje, obleke, perilo, dežnike, tržne torbice in razno galanterijsko blago kupite najceneje pri tvrdki

Jakob Lah, Maribor, Glavni trg 2

Mariborska eskomptna banka

naznanja

da je otvorila 1. aprila 1921 novo ekspozituro v Gornji Radgoni v Rogaški Slatini

ki se bavi z vsemi bančnimi posli. — Sezonska ekspozitura

bode začela zopet poslovati dne 15. majnika 1921. 347

Birmske obleke in darila

ženitovanjska darila, moške in ženske obleke, klobuke, čevlje, salonske obleke, plašče, irhaste hlače, usnjate suknje, svilnate obleke, perilo, razno pohištvo, divane pisalne mize, blazine, zglavnike, odeje, konjske odeje, zastore, preproge, podobe, zrcala svetilke, svečnike, vaze, lovsko torbico, glasovir, pianino, gosli, citre, gramofon, pisalni stroj, bolniški stol, otroški voziček, fotelje, cvetlične mize, nakitje, torbice, ure, ure na nihala, stare knjige, sekirice, ročna dela, otroške igrače, potni kovček, ročni šivalni stroj, potne potrebščine in drugo prodaja J. Schmidl, Maribor, Koroška cesta 18. I. nadstropje. 249

Kolje, kalano, prvovrstno, prodaja F. Gnušek, Maribor, Meljska cesta 29. 248

Naročajte naše liste

RUŠKA KOČA

pri Sv. Arehu na Pohorju, 1250 m, pošta in železniška pošta Ruše

Planinsko letovišče v krasni legi

Mrzle in tople kopeli

Izprehodi po gozdu

Oskrba od 1. maja do 15. oktobra

Poštna zveza trikrat na teden

Drobni koks

za kovače in ključavničarje, izvrstno sposoben, se odda pri Prvi mariborski tvornici briketov, Maribor Komenskega ulica (koroški kolodvor). 248

Spodnještajerska ljudska posojilnica

Stolna ulica št. 6. v Mariboru reg. zadr. z neom. zav.

Obreštuje vloge po 4% in 4¼%

Daje posojila na vknjižbo ali poroštvo. Stroški so neznatni, ker oskrbi zavod vknjižbo brezplačno. 27

Za varnost vlog jamči rezervni sklad, naložen v vinogradnem posestvu, v hiši in stavbiših na najlepšem prostoru v Mariboru.

Rentni in invalidni davek plačuje posojilnica sama.

JULIO MEINL D. D.

KAVA ČAJ KAKAO.

Središnjica: ZAGREB.

Podružnice: ZAGREB, Duga ulica 6. LIUBLJANA, Aleksandrova cesta 1. MARIBOR, Gosposka ulica 7. PECUH, Kraljevska ulica 19. 110

Inserirajte v „Straži“!